

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุป

ตอนที่ 1 การจัดอบรมปฏิบัติการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าซับลังกา

เป็นการจัดการความรู้เกี่ยวกับป่าซับลังกาในรูปแบบของ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงการได้สัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าซับลังกา ได้ผล ดังนี้

1.1 ภาคิที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติการ หน้าที่รับผิดชอบ การประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินโครงการอบรม

1.2 กิจกรรมในค่ายเยาวชน เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะการเรียนรู้ประกอบความบันเทิง (Edutainment) เนื้อหาสาระเป็นการศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมศึกษาธรรมชาติและป่าซับลังกา (2) กิจกรรมฐานความรู้นิเวศวิทยา ป่าไม้ และสัตว์ป่า (3) กิจกรรมนันทนาการ เกม บทเพลง และสื่อการสร้างจิตสำนึก

นักเรียนผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ได้รู้จักธรรมชาติและป่าไม้ และสร้างความผูกพันระหว่างนักเรียนกับป่าให้เกิดขึ้นได้ เกือบทั้งหมดสะท้อนความคิดออกมาเหมือน ๆ กัน คือรักป่าซับลังกา ภูมิใจที่ท้องถิ่นของตนมีป่าซับลังกา ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับป่าซับลังกา และจะดูแลรักษาให้ป่านี้คงอยู่ตลอดไป นอกจากผลในด้านการสร้างจิตสำนึกแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนถึงความรักความสามัคคีในกลุ่มและระหว่างโรงเรียนอีกด้วย

ตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเรียนรู้ป่าซับลังกา

เป็นการใช้กระบวนการเชื่อมความสัมพันธ์และสร้างแผนการทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ผลดังนี้

2.1 แนวคิดในการสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์ผืนป่าซับลังกา ควรใช้นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพป่าซับลังกาและจิตสำนึกของชุมชน ที่มีต่อป่าซับลังกา พบว่า มีการดำเนินงานด้านการอบรมให้แก่เด็กและเยาวชน ในโรงเรียนโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ซึ่งให้ผลด้านการอนุรักษ์ในระดับหนึ่ง จึงควรมีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ได้แก่ การสร้างความภาคภูมิใจในพื้นที่ของชุมชน

2.3 การออกแบบสื่อเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเรียนรู้ป่าซับลังกา เป็นการจัดการความรู้เกี่ยวกับโครงการวิจัย 9 โครงการ ภายใต้แผนงานวิจัยและพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ป่าสิ้นสุดท้ายของภาคกลาง โดยการผลิตสื่อสำหรับเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ด้วยการให้ข้อมูลสำคัญ และองค์ความรู้จากป่าซับลังกา ในรูปแบบของแผ่นพับ และโปสเตอร์

ตอนที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะองค์ความรู้จากโครงการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างความตระหนัก

เป็นการเสริมสร้างศักยภาพการสื่อสาร เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้พื้นที่เป็นฐานการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การมีจิตสำนึกที่ดีต่อป่าเขาสมโภชน์ ได้ผลดังนี้

3.1 ออกแบบและผลิตสื่อเพื่อให้ข้อมูลสำคัญและองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าซับลังกา ในรูปแบบของเอกสารวิชาการรวบรวมผลการวิจัยจากโครงการวิจัย 9 โครงการ ภายใต้แผนงานวิจัยและพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ป่าสิ้นสุดท้ายของภาคกลาง

3.2 ใช้การสื่อสารกับชุมชนในพื้นที่โดยนักวิจัยแต่ละโครงการนำเสนอข้อมูลสู่แกนนำชุมชนคือองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ให้เกิดการเรียนรู้ถึงทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้อันควรอนุรักษ์ของท้องถิ่น สำหรับเอกสารวิชาการรวบรวมองค์ความรู้จากโครงการวิจัยนี้จะมอบให้แก่ภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีข้อมูลในด้านเนื้อหาเกี่ยวกับป่าซับลังกา และภาพประกอบที่กระตุ้นความสนใจ และสร้างความตระหนัก ความภาคภูมิใจ เพื่อความร่วมมือและการสนับสนุน ในการอนุรักษ์ของชุมชนอย่างยั่งยืน

3.3 การสร้างจิตสำนึกของภาคีที่เกี่ยวข้อง พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ทำให้ภาคีที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ และรู้สึกมีกำลังใจที่เข้มแข็งในการทำหน้าที่ปกป้องรักษาป่าซับลังกาตามบทบาทที่ตนรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้สามารถจัดทำแผนงานและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าซับลังกาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับ โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ควรมีการวิจัยเพื่อส่งเสริมช่องทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม หรือช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในระดับท้องถิ่น
3. ควรออกแบบการวิจัยที่สร้างเวทีเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในแนวราบ เพื่อเป็นแบบแผนของการวิจัยและพัฒนาที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพราะสามารถตรวจสอบกันเองในเวทีเสวนาหรือเวทีประชาคม